

3. A középkor művészete és öltözetei, V–XV. század

A középkor elnevezését a reneszánsz gondolkodóknak köszönheti. Az ókor és az újkor közötti századokat átmenetnek, kevésbé értékesnek ítélték az antik eszmék hívei. Ez a korszak azonban megem csak „sötét középkor”, ahogy gyakran ma is emlegetik. Ekkor született meg a feudális Európa, a rá jellemző egyedi kultúrával és művészettel.

A középkor jelentős korszakai:
korai középkor: V–X. sz.,
román kor: XI–XIII. sz.,
gótikus kor: XII–XV. sz.

3.1. A bizánci birodalom művészete és viselete

„E jében győzni fogsz.”
Constantinus

Társadalom és gazdaság

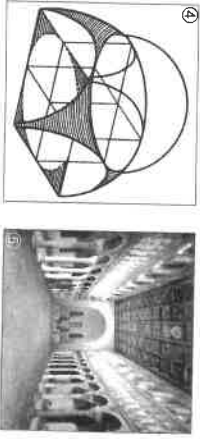
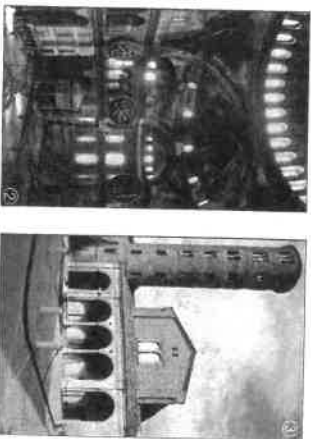
A társadalmi-gazdasági változás elmélyülésének hatására és annak meiréklésére Constantinus császár államvallássá tette a kereszténységet és a birodalom fővárosát Bizáncba helyezte át. Constantinopoliszt élénk ipari és kereskedelmi tevékenység és a görög és keleti kultúra együttese jellemezte. 395-ben a Római Birodalom nyugati és keleti része szakadt, majd 476-ban a Nyugatrómai Birodalom megbukott. A VI. században, Justinianus császár uralkodása alatt a Keletrómai Birodalom fénykorát élte. Ekkor alakult ki a hűbéri társadalom. A császár a keleti kereszténység és az egyház feje volt.

A XIII. században, a kereszties háborúk idején megfosztották Bizáncot kincseitől és önállóságától. A bizánci állam a XV. században szűnt meg. Ekkor elfoglalták a törökök Konstantinápolyt.

Építészet, festészet, mozaikművészet és ötvösművészet

Míg az első keresztények titkos társaságait a katakombák (föld alatti temetkezési helyek) fogadták be, a megokasodott hívék számára már tágas, kora középkorban bazilikákra volt szükség. Keleten főként görög kereszt alapú, centrális, míg nyugaton inkább hosszaljas, egyvárszisos templom volt jellemző. Az

egyház gazdaságát kifejező templombelsőket mozaikokkal díszítették. Az apó, színes kövek és üvegdarabkák, az arany hátér, a mélységteljes alakok pompát és hatalmat sugároztak.

- ① Antihemisz és Izodorusz: Hagia Sophia székesegyház (eltér: új szűfő) (VI. sz., Isztambul)
- ② Az Hagia Sophia belső tere
- ③ Cseregyes kupola. Cseregyes, azaz háromszögű gombdarábók kötik össze a kupolát a négyzetű térrel
- ④ San Apollinare Nuovo bazilika (494–526, Ravenna)
- ⑤ A San Apollinare Nuovo oszlopai fölött és az ablakok alatt a mozaikfé képei tanították a hívőket